

Handig om te weten - warm tapwater

Zo'n 20% van ons gas gebruiken we voor het maken van warm of heet tapwater. Dat is nogal veel en er is vaak wat aan te doen. Dit tapwater komt vaak rechtstreeks in het riool terecht en wordt verspild. Dit in tegenstelling tot het water van de centrale verwarming, dat in huis circuleert tot alle warmte is afgestaan aan de woning. Hieronder een aantal punten om energie te besparen:

1. Maximaal 5 minuten douchen per keer; meer is niet nodig
2. Schaf een douche-timer aan en gebruik die. Liefst eentje die lawaai maakt, want een zandloperkje merk je vaak niet op
3. Douche niet elke dag: varieer eens, door om de dag met washand, zeep en koud water te poedelen. Je wordt minstens zo wakker en er gaat geen energie in het riool
4. Doe een hand(-af)was niet onder een lopende hete kraan. Doe het voorwassen met koud water en de afwas in een teiltje met heet op
5. Nieuwe huizen hebben vaak een warmteterugwinning via de douche, maar ook als je die niet hebt kun je warmte behouden - en water sparen - als je doet zoals één van onze bestuursleden: vang het eerste (koude) water van de douche op en gebruik dit als spoelwater voor het toilet of vul je wasmachine met bovenlader er mee. Immers 10 graden opwarmen van 30 naar 40 graden kost veel minder energie dan koud water vanaf 15 graden opwarmen tot 40 graden. Zo bespaar je meer dan de helft van de energie per wasbeurt.

MAGAZINE 2021 - NUMMER 3

Dit magazine is een uitgave van de Stienzer Energykoöperasje U.A.

Het bestuur bestaat uit:

- Harm de Kroon - voorzitter
- Douwe Struiksma - secretaris
- Symen Bouma - penningmeester
- Sikke R. Roosma - PR & Communicatie
- Dethmer Boels
- Bauke Kuiper

Opmaak en druk: Brandsma Offset Ferwerd
Oplage: 3250 exemplaren
Papier: FSC gecertificeerd

De uitgave van dit magazine is mede mogelijk gemaakt door Plaatselijk Belang Stiens

Belangrijke adressen, telefoonnummers en websites

STIENZER ENERGYKOÖPERASJE U.A.:

Voorzitter: Harm de Kroon - 06-51518236, PR & Communicatie: Sikke R. Roosma - 06-10726222. www.stienzer-ek.nl, mail: info@stienzer-ek.nl

ENERGIELOKET LEEUWARDEN:

Via het Energieloket van de gemeente Leeuwarden kun je ook worden geholpen met vragen over je huis en energie besparen. www.energieloketleeuwarden.nl

ENERGIE VANONS:

Energie VanOns is het energiebedrijf dat de lokaal opgewekte groene energie levert aan haar particuliere en zakelijke klanten. <https://energie.vanons.org>

MILIEUCENTRAAL: Milieu Centraal geeft je praktische tips, laat zien hoe je iets kunt aanpakken en vertelt wat het oplevert voor jezelf en het klimaat. Geeft inzicht in praktische tips voor het verduurzamen van je woning. www.milieucentraal.nl

VERBETERJEHUIS:

Deze website biedt per energiemaatregel oriënterende informatie en helpt je om snel en gemakkelijk te zien welke energiemaatregelen passen bij jouw situatie, wat ze opbrengen en wat de maatregelen kosten. Met de Energie-subsidiewijzer ontdek je of je subsidie kunt krijgen voor energiebesparende aanpassingen in je huis. www.verbeterjehuis.nl

HIEROPGEWEKT: Dit is dé website met informatie over lokaal energie opwekken en wonen zonder aardgas. Van energie besparen en isoleren tot de alternatieven voor aardgas. En van duurzame energie opwekken tot het energiesysteem van de toekomst. De website helpt je met informatie, inspiratie en sparringpartners. www.hieropgewekt.nl

Hoe kunnen we helpen?

- Heb je een vraag?
- Wil je het digitale nieuwsbulletin ontvangen?
- Wil je lid worden?

Kijk dan op de website www.stienzer-ek.nl en vul het juiste formulier in of stuur een e-mail naar info@stienzer-ek.nl

In dit lopende jaar zullen we je op de hoogte houden van de ontwikkelingen op het gebied van energiebesparingen en duurzaamheid. Dit doen wij door het uitbrengen van totaal vijf Energiemagazines en meerdere publicaties in de Stienzer.

www.stienzer-ek.nl

STIENZER

Energykoöperasje U.A.

Nummer

3

Energie Magazine

Doe je mee?

Beste lezer,

Voor je ligt alweer het 3e Energie Magazine van de Stienzer Energykoöperasje U.A.

Afgelopen zomermaanden konden velen van ons - dankzij de coronaversoepelingen - weer even een dagje of paar dagen op stap of op reis voor een vakantie in het buitenland. We begrijpen best dat er in deze zomermaanden minder aandacht is voor energiebesparende maatregelen.

Maar afgelopen weken werden we met z'n allen wel weer opnieuw met de neus op de feiten gedrukt door het IPCC-rapport van de Verenigde Naties. En bovendien door de dikke stortbuien in Limburg en delen van de provincie. We zullen het met elkaar anders moeten doen! Klimaat en het weer hebben met elkaar te maken en wij hebben daar invloed op. Niet allen privé, maar ook als inwoners van Stiens en van heel Nederland gezamenlijk.

Met elkaar zullen we moeten werken aan een duurzamer Stiens. Daarin wekken we plaatselijk of regionaal voldoende (groene) stroom op en/of nemen we die af. Bovendien gaan we ons gasverbruik fors verminderen door onze woningen afdoende te isoleren, zodat we de CO2-uitstoot verminderen. Daarmee doen we een aantal stappen in de juiste richting. De Stienzer Energykoöperasje U.A. is

hiervoor opgericht. Binnen de coöperatie werken we - als leden - samen om onze doelstellingen te bereiken en werken we in lijn met de noodzakelijke energietransitie. We hebben de afgelopen maanden niet stil gezeten en we zien ons ledenbestand langzaam groeien met inwoners die onze doelstellingen en onze werkwijze onderschrijven.

De vraag die wij aan jou willen stellen is:

"Word jij ook lid van de Stienzer Energykoöperasje?"

Samen kunnen we immers meer bereiken dan wanneer je er alleen voorstaat.

Met andere woorden: sluit je aan en doe mee!"

Het Bestuur van de Stienzer Energykoöperasje U.A.

Nul op de meter en van het gas af

In gesprekken en berichten over de energietransitie komen we vaak deze teksten tegen. Er wordt een beeld opgeroepen dat voor velen lastig te begrijpen is. Hoe komt het dan met de verwarming van onze woningen, hebben we dan ook geen kosten meer voor de noodzakelijke energie of wordt het juist allemaal veel duurder? Een en ander vraagt daarom om een nadere toelichting.

Op de Nederlandse woningen zien we steeds meer zonnepanelen. Ook in Stiens neemt het aantal huizen met zonnepanelen fors toe. Veel huishoudens zien daardoor hun totale stroomkosten omlaag gaan. Immers bij de jaarafrekening kan de aankoop van stroom (in de winter wat meer dan in de zomer) financieel worden verrekend met de levering van de stroom (vooral in de zomer). Verder kun je in perioden van zonnepanelen direct (overdag) gebruiken voor je apparaten, zoals vaatwasser, wasmachine en grasmaaier. Die stroom hoef je dan niet in te kopen en te betalen. Maar voor gas werkt het zo niet!

Kunnen we ook met minder energie?

Van belang: de totale energiebehoefte

We zien thuis drie grote porties qua energieverbruik:

1. aardgas voor de CV en warm tapwater,
2. elektriciteit voor licht en voor allerlei apparatuur
3. brandstof voor het rijden van de auto(s).

Als we dit beeld op ons laten inwerken, dan valt het nog niet mee om de komende jaren de woning (volledig) gasvrij en (volledig) elektrisch te verwarmen en bovendien ons vervoer (volledig) te baseren op elektrische auto's. Hoe gaan we dat regelen? Plaatsen we bijvoorbeeld nog meer zonnepanelen op ons dak, is daar (nog) voldoende ruimte, kan het elektriciteitsnetwerk het wel aan en zijn er alternatieven? Maar tegelijkertijd moet de vraag worden gesteld: Kunnen we ook met minder energie volstaan?

Even een rekensommetje

Het is van belang om te weten dat de stookwaarde van 1 m³ gas gelijk is aan die van 9-10 kWh aan elektrische energie. Het gebruik van elektrische kachels is uit den boze. Gelukkig is er de warmtepomp, die er voor zorgt dat je elektrische energie efficiënt kunt inzetten voor verwarming. Daarmee wordt wel een andere manier van verwarming geïntroduceerd, namelijk van de gebruikelijke hoge temperatuurverwarming door gas en radiatoren naar een lage temperatuurverwarming door bijvoorbeeld vloerverwarming, wandverwarming en/of aangepaste radiatoren. Als een huis nu een jaarverbruik heeft van 1500 m³ gas, dan zou bij de inzet van een vervangende warmtepomp [met een jaargemiddeld prestatierendement (COP) van 4] het verbruik aan elektriciteit stijgen met ongeveer 3700 kWh. Voor de meeste woningen is dit meer dan een verdubbeling van het stroomgebruik. Wil je dit zelf opwekken met (extra) zonnepanelen, dan vraagt dat om circa 12 (extra) zonnepanelen. Bovendien...hoeveel stroom heeft de elektrische nog auto nodig? Als je die thuis wilt opladen dan is het handig om dat overdag te doen met je eigen zonnepanelen of op je werkadres. Maar vaak zal het opladen in de

avond of 's nachts gebeuren. Hopelijk wel met groene stroom van windmolens of toch nog met grijze stroom van een kolengestookte energiecentrale?

Kan het elektriciteitsnet dit wel aan?

We zien dat er inmiddels een situatie is ontstaan waaruit blijkt dat het landelijke en regionale elektriciteitsnetwerk (te) zwaar wordt belast. Het begint hier en daar te piepen en te kraken qua capaciteit. Zie daarvoor de regelmatig verschijnende berichten in de krant.

Als we "all electric" en "van het gas af" willen, dan hebben we in de zomer een probleem met het terugleveren van stroom en in de winter een probleem met de vraag naar stroom. Want veel van de elektriciteit die wij nu thuis gebruiken wordt 'ergens' opgewekt en meestal 'elders' gebruikt. Vaak ook op andere momenten dan het nodig is. In de zomer lukt het nog wel thuis om flink wat kilowatturen op te wekken en terug te leveren, maar in de winter hebben we de meeste energie nodig voor de verwarming van de woning en is er dus een vraag aan het net.

Nul op de meter?

Ook dit is een veel gebruikte uitdrukking die we tegenkomen. Van "nul op de meter" is volgens Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) sprake bij een woning die op jaarbasis per saldo een gemiddeld totaal energieverbruik heeft van nul. Het gaat hierbij om het totale energieverbruik die op de (verschillende) energiemeter(s) in de woning zichtbaar zijn. Dit houdt in dat de woning over het jaar heen net zoveel energie verbruikt (of minder) dan de lokaal opgewekte duurzame energie. Het totale energieverbruik is het woninggebonden verbruik (ruimteverwarming, koeling en warm tapwater) en huishoudelijk verbruik (apparaten en verlichting) bij elkaar opgeteld.

Het is duidelijk dat dit lastig te realiseren is, zeker in een oudere woning. Maar "nul op de elektriciteitsmeter" is wel degelijk goed haalbaar: met 12 panelen op het dak - zoals je nu al heel veel ziet - kan een gewone woning al "electriciteitsneutraal" worden. Bij gebruik van een warmtepomp in plaats van gas zijn dus minstens nog zoveel panelen nodig. Bij het voor een deels inzetten van een warmtepomp (een hybride systeem, met nog wel gasgebruik in de winter en voor warm tapwater) volstaan minder panelen voor elektriciteitsneutraliteit.

Energiebesparing

Onlangs is opnieuw een IPCC-rapport van de Ver-

enigde Naties uitgebracht over het klimaat. Nieuws waar we absoluut niet blij van worden. Volgens ons en vele anderen dringt de tijd om structurele maatregelen te nemen qua energieverbruik en ten aanzien van onze leefwijze. Maatregelen aan je woning helpen daarbij, zeker als het gaat om het verminderen van de fossiele energie in de vorm van aardgas. Maar ook het opwekken of het afnemen van duurzame energie van windmolens en/of zonnepanelen zet zoden aan de dijk. De Stienzer Energykoöperatie U.A. roept de inwoners van Stiens en omstreken op om samen werk te maken van het gebruiken en/of opwekken van groene energie en het energiezuiniger maken van de woning.

Isoleren, isoleren en isoleren

Nieuwe woningen worden vanwege landelijke eisen van de overheid al zo ontworpen dat de isolatie beter op orde is voor een afgewogen energieverbruik met behulp van bijvoorbeeld een (hybride) warmtepomp. Voor het overgrote deel van de bestaande woningvoorraad betekent dat er - afhankelijk van het bouwjaar - meer of minder fors moet worden geïnvesteerd in het aanbrengen van een (betere) isolatie (muur, dak en vloer). Pas als een woning minder dan 1000 m³ gas verbruikt, kan er volgens ons serieus worden nagedacht over een warmtepomp, hoewel je natuurlijk altijd "voorloper" kunt zijn, bijvoorbeeld wanneer je gasketel vervangen moet worden. Daarmee is het isoleren van de woningen essentieel om energie te besparen!

"Nul op de meter" en "Van het gas af" gaan dus nog (niet) zo snel op voor het grootste deel van de woningen in Stiens, zeker als die woningen zijn gebouwd vóór het jaar 1990. Maar we kunnen wel in die richting gaan werken door alvast te beginnen met noodzakelijke en passende maatregelen.

Werk aan de winkel

De Stienzer Energykoöperatie U.A. gaat de komende maanden beginnen met een proef in een van de oudere wijken van Stiens om per woning en huishouden te bekijken hoe we gezamenlijk Stiens minder afhankelijk van energie (gas en/of elektrisch) kunnen krijgen. We hopen dat velen meedoen en zich ook via de website inschrijven als lid van onze coöperatie! En mochten er nog vragen zijn, neem dan gerust contact met ons op.